

Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 12/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Johdanto

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä toukokuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveystoimikuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen 89/1997 vp laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Esityksen johdosta ovat toimikunnassa olleet kuultavina ylitarkastaja Pia Jokinen ja hallitustalon neuvos Markku Sorvari sosiaali- ja terveystoimistöstä, varatoimitusjohtaja Seppo Pietiläinen Eläketurvakeskuksesta, johtava lakimies Pekka Hemmo Työeläkelaitosten Liitosta, johtaja Lasse Laatonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta ja johtaja Pekka Merenheimo Palvelutyönantajista. Lisäksi toimikunta on saanut kirjallisen lausunnon AKAVA ry:ltä.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia. Esitetyt muutokset johtuvat osakeyhtiölain muuttamisesta annetusta laista sekä voimassa olevasta vakuutusyhtiölaista. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain käsitteistöä yhdenmuokaistettiin osakeyhtiölain käsitteistön kanssa.

Työeläkelaitosten hallinnosta vastaavilta hallitustalon ja hallituksen varsinaisilta jäseniltä ja varajäseniltä sekä toimitusjohtajalta ja hänen sijaiseltaan vaadittaisiin ennen valintaa kirjallinen suostumus tehtävään. Hallitustalon neuvostolla olisi mahdollisuus ottaa toimitusjohtaja ja yhtiön ylin johto sekä päättää heidän palkkaeduistaan. Työeläkevakuutusyhtiön lähipiiriin luettavia henkilöitä koskevaa määritelmää muutettaisiin vastaamaan osakeyhtiölain säännöksiä. Työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi vakuutusyhtiölakia täy-

dentäviä säännöksiä vahingonkorvausvelvollisuudesta. Työeläkevakuutusyhtiö voisi antaa vakuuden myös omista velvoitteistaan siten kuin ministeriö tarkemmin määrää.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti osakeyhtiölain muutosten ja eduskunnassa parhaillaan valmisteltavien vakuutusyhtiölain muutosten (HE 18/1997 vp) kanssa 1 päivänä syyskuuta 1997.

Valiokunnan kanta

Vakuutusyhtiölain muutosehdotukset johtuvat osakeyhtiölakiin tehdyistä muutoksista. Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useita vakuutusyhtiölain säännöksiä, joita voimassa olevan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) nojalla sovelletaan myös työeläkevakuutusyhtiöön.

Työeläkevakuutusyhtiölain muutosesitykseen (HE 89/1997 vp) sisältyy liitteenä 2 luonnos niistä säännöksistä, joissa edellä mainitut vakuutusyhtiölain muutosesityksestä aiheutuvat muutostarpeet on huomioitu. Valiokunta on ottanut huomioon hallituksen esitykseen vakuutusyhtiölain muutosehdotuksista johtuvat säännökset esityksen liitteenä olevan luonnoksen mukaisina. Tällaista lainsäädäntömenettelyä valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena eikä tulevaisuudessa hyväksyttävänä.

Työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnosta annettu laki säätelee yhteiskunnallisesti tärkeää kokonaisuutta, palkansaajien lakisääteisten eläkevarojen hallintaa. Laki on uusi ja kokemuksia sen soveltamisesta on saatu vasta vähän. Lakiin nyt esitettävät muutokset ovat luonteeltaan teknisiä.

Valiokunnan mielestä on tarkoituksenmukaista toteuttaa työeläkevakuutusyhtiöitä koskevaan lakiin osakeyhtiölain muutoksista ja vakuutusyhtiölaista aiheutuvat muutokset siten, että ne tulevat voimaan samanaikaisesti. Erityi-

sen tärkeää on, että vakuutusyhtiölain muutosten tullessa voimaan työeläkevakuutusyhtiön sulautumista ja jakautumista koskevat säännökset ovat yhdenmukaiset työeläkevakuutusyhtiön kannan luovutusta koskevien säännösten kanssa.

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta hyväksyttäisiin hallituksen esityksen liitteenä 2 olevan luonnoksen mukaisena.

Lakiehdotus työeläkevakuutusyhtiölain muuttamisesta

Muutosehdotukset

1 §:n 3 momentti: Momentissa mainitaan ne vakuutusyhtiölain säännökset, joita ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöön. Vakuutusyhtiölakiin ehdotetaan hallituksen esityksessä 18/1997 vp lakiteknisiä muutoksia ja osittaisia muutoksia lukujen ja pykälien järjestykseen. Lisäksi vakuutusyhtiölakiin ehdotetaan otettavaksi vakuutusyhtiön sulautumista, vakuutuskannan luovuttamista ja jakautumista koskevat uudet luvut 16, 16 a ja 16 b. Tämän vuoksi pykälän viittaussäännöksiin ehdotetaan muutoksia vastaavia tarkistuksia.

9 §:n 1 ja 3 momentti: Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan ehdotetun vakuutusyhtiölain 7 luvun 1 a §:n 3 ja 4 momentissa, 3 §:n 1 momentissa sekä 4 ja 5 §:ssä sekä osakeyhtiölain 16 luvun 4 §:ssä olevia säännöksiä varajäseneltä vaadittavan kirjallisen suostumuksen saamisesta, jäsenen toimikaudesta, asuinpaikasta, eroamisesta, hallituksen puheenjohtajan valinnasta sekä menettelystä välimiehen ratkaistavissa riita-asioissa. Hallintoneuvoston pääasialliset tehtävät määräytyvät osakeyhtiölain 8 luvun 11 a §:n 1 momentin nojalla, jota vakuutusyhtiölain 7 luvun 1 §:ssä olevan viittaussäännöksen nojalla sovelletaan vakuutusyhtiöön. Kun työeläkevakuutusyhtiölain lisäksi viitattaisiin myös vakuutusyhtiölakiin, tulisivat samat lähtökohdat sovellettaviksi työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvostoon kuin henki- ja vahinkovakuutusyhtiön hallintoneuvostoon.

17 §:n 3 momentti: Koska työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 17 §:ssä mainitulla vakuutusyhtiön ottamalla lainalla, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla, tarkoitetaan pääomalainaa, josta on ehdotettu säädettäväksi vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:n 2 momentissa, ehdotetaan, että sanat ”va-

kuutusyhtiön laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla” korvataan ilmaisulla ”vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu pääomalainaa”.

22 §:n 1 momentti: Pykälästä poistetaan tarpeettomana viittaus osakeyhtiölakiin.

23 §:n 1 momentti: Koska vakuutusyhtiöläkiin ehdotetaan otettavaksi vakuutusyhtiön voitonjakoa koskevat säännökset eikä osakeyhtiölain säännöksiä tältä osin enää noudateta, ehdotetaan, että vastaavat viittaussäännösten muutokset tehtäisiin työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 23 §:n 1 momenttiin.

25 §:n 1 momentti: Vakuutusyhtiölain 12 luvun 5 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan rahalainan antaminen yhtiön osakeyhtiölain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuille, yhtiön lähipiirissä oleville henkilöille ja yhteisöille olisi mahdollista vain vakuutusyhtiölain 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa edellyttäen, että lainalla on turvaava vakuus. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sanat ”viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan pääoman puitteissa” korvataan ilmaisulla ”vakuutusyhtiölain 12 luvun 2 §:ssä ja tässä laissa tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa”.

29 §: Vakuutusyhtiölain 16, 16 a ja 16 b lukuihin ehdotetaan vakuutusyhtiölain muutosehdotuksessa säännöksiä vakuutusyhtiön sulautumisesta, vakuutuskannan luovuttamisesta ja vakuutusyhtiön jakautumisesta. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain vakuutuskannan luovutusta koskevaan pykälään ehdotetaan täydennystä työeläkevakuutusyhtiön sulautumista ja jakautumista koskevilta osin.

Työeläkevakuutusyhtiön sulautuminen ja jakautuminen olisi mahdollista, kuten vakuutuskannan luovuttaminenkin, vain sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella ja edellytyksellä, että tarkoitettu toimenpide ei loukkaa vakuutuksen käsittämiä etuja, eikä sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Lisäksi edellytetään, että ministeriö katsoo toimenpiteen olevan työeläkejärjestelmän toimeenpanon kannalta perusteltua.

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä 25 päivänä huhtikuuta 1997 annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 ja 3 momentti, 11 §, 12 §:n 4 momentti, 17 §:n 3 momentti, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 10 luvun otsikko ja 29 §, sekä lisätään lakiin uusi 33 a § seuraavasti:

1 § (Uusi)

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:ää, 2 luvun 2 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa, 5 §:n 1 ja 5 momenttia, 2 a lukua, 3 luvun 1 §:n 2 momenttia, 1 a, 3, 4 ja 7 §:ää, 7 luvun 1 a §:n 1 ja 2 momenttia, 2 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 3 a §:ää, 7 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 10 luvun 2, 3 a, 4 a ja 7 §:ää, 11 lukua, 12 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 ja 3 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia, 5 b ja 6 §:ää, 16 luvun 13 §:n 3 momenttia, 16 a luvun 9 §:n 3 momenttia, 10 ja 13—15 §:ää, 16 b luvun 4 §:n 3 momenttia eikä 18 luvun 9 §:n 2 momenttia.

9 §

Työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvosto ja hallitus

Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava hallintoneuvosto, jonka valitsee yhtiökokous. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. Hallintoneuvoston on määrättävä hallituksen jäsenten palkkio, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että hallintoneuvosto ottaa toimitusjohtajan ja muut ylimpään johtoon kuuluvat henkilöt sekä päättää heidän palkkaeduistaan. Hallintoneuvoston oikeudesta vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista sekä kutsua koolle yhtiökokous noudatetaan mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:ssä säädetään. *Muita kuin tässä laissa tai vakuutusyhtiölaissa mainittuja tehtäviä ei saa antaa hallintoneuvostolle.*

Hallituksen jäsenen on oltava hyvämaineinen ja hänellä on oltava riittävä työeläkevakuutus toiminnan tuntemus. Hallituksessa on oltava riittävä sijoitustoiminnan *asiantuntemus*. Hal-

lintoneuvoston jäseneltä ja varajäseneltä sekä hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään. *Mitä vakuutusyhtiölain 7 luvun 1 a §:n 3 ja 4 momentissa, 3 §:n 1 momentissa sekä 4 ja 5 §:ssä sekä osakeyhtiölain 16 luvun 4 §:ssä säädetään hallituksen jäsenestä, varajäsenestä ja puheenjohtajasta, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseniin, varajäseniin ja puheenjohtajaan.*

11 ja 12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

17 §

Vakavaraisuusraja ja toimintapääoman vähimmäismäärä

Työeläkevakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään kaksi prosenttia 2 momentin mukaisesta takuumäärästä. Asianomaisen ministeriön määräämin ehdoin omaan pääomaan rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa *vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:n 2 momentissa* tarkoitettu pääomalaina.

22 §

Voitonjako osakkaille

Työeläkevakuutusyhtiön varoja saadaan jakaa osakkaille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa *tai* vakuutusyhtiölaissa (*poist.*) säädetään voitonjaosta, osakepääoman, ylikurssirahaston tai vararahaston alentamisen yhteydessä suoritettavista maksuista ja varojen jaosta yhtiön purkautuessa. Voitonjako ei katsota sellaisten lisätujen antamista, mikä suoritetaan laskuprusteiden mukaisesti työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin säännöksiä noudattaen.

23 § (Uusi)

Voitonjaon rajoitukset

Vakuutusyhtiölain 12 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 2 b §:n 2 momentissa tarkoitettu voitontjako on kielletty, jos työeläkevakuutusyhtiön oma pää-oma alittaa 17 §:n 3 momentissa säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 17 §:n 3 momentissa tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiön ottamaa lainaa.

25 §

Lainan tai vakuuden antaminen

Rahalainan antaminen työeläkevakuutusyhtiön osakkeenomistajalle tai takuuosuuden omistajalle taikka työeläkevakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai tämän lain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuun yhteistyöryhmään kuuluvalle toiselle yhteisölle, työeläkevakuutusyhtiön taikka edellä mainitun toisen yhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle on sallittu vain vakuutusyhtiölain 12 luvun 2 §:ssä ja tässä laissa tarkoitettujen voitontjakokelpoisten varojen rajoissa ja edellyttäen, että lainalla on takaus, jonka on antanut Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus. Sama koskee rahalainan antamista edellä tarkoitettun henkilön aviopuolisolle tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevalle henkilölle, henkilön ja hänen aviopuolisonsa tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevan henkilön etenevässä tai takenevässä polvessa olevalle sukulaiselle sekä näiden henkilöiden aviopuolisoille tai heihin avioliitonomaisessa suhteessa oleville henkilöille. Vakuuden antaminen on sallittu ainoastaan työeläkevakuutusyhtiön omista ja konserniin kuuluvan yhtiön velvoitteista siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää.

10 luku

(Uusi)

Työeläkevakuutusyhtiöiden sulautuminen, vakuutuskannan luovuttaminen ja jakautuminen

29 § (Uusi)

Työeläkevakuutusyhtiöiden sulautuminen, vakuutuskannan luovuttaminen ja jakautuminen

Työeläkevakuutusyhtiö voi asianomaisen ministeriön suostumuksella sulautua toiseen työeläkevakuutusyhtiöön, luovuttaa vakuutuskantansa tai sen osan toiselle työeläkevakuutusyhtiölle tai jakautua siten kuin vakuutusyhtiölaissa säädetään. Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei edellä tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutuksen käsittämiä etuja, jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos ministeriö katsoo toimenpiteen olevan työeläkejärjestelmän toimeenpanon kannalta perusteltua. Ennen suostumuksensa antamista ministeriölle on toimitettava sulautuvan, luovuttavan tai jakautuvan yhtiön vastuuvelasta ja sen katteesta sekä toimintapääomasta laadittu laskelma. Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksensa antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutus-ten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Muutoin sulautumisen, vakuutuskannan luovutuksen ja jakautumisen osalta noudatetaan mitä vakuutusyhtiölain 16, 16 a ja 16 b luvuissa säädetään sulautumisesta, vakuutuskannan luovuttamisesta ja jakautumisesta.

Sulautumisen, vakuutuskannan luovuttamisen ja jakautumisen yhteydessä luovutettavan vakuutuskannan mukana siirtyy vastaanottavaan yhtiöön vakuutuksenottajille 21 §:n mukaan kuuluvista yhtiön varoista se osa, joka vastaa luovutettavaa vakuutuskantaa.

11 luku

Erinäiset säännökset

33 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouko Skinnari /sd, varapuheenjohtaja Maija Perho /kok ja jäsenet Anne Huotari /vas, Liisa Hyssälä /kesk, Kari Kantalainen /kok, Paula Kokkonen /kok,

Mikko Kuoppa /va-r, Eero Lämsä /kesk, Hannes Manninen /kesk, Margareta Pietikäinen /r (ositain), Maija Rask /sd, Juha Rehula /kesk, Osmo Soininvaara /vihr ja Marja-Leena Viljamaa /sd.
